

Čo by mal vedieť každý občan v prípade ohrozenia

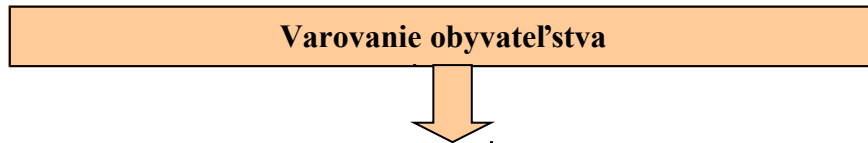
Ľudia si uvedomia riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo majetok spravidla až vtedy, keď sa stanú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Analýzy vzniknutých mimoriadnych udalostí potvrdzujú skutočnosť, že nevhodné reagovanie na situáciu a podceňovanie jej možných dôsledkov spolu so vzniknutou panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počty zranených. Aj keď jednotlivec vo väčšine prípadov nemôže pri mimoriadnej udalosti zásadne zvrátiť jej priebeh, môže vhodnou reakciou výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí.

Informácie v nasledujúcom texte sú súčasťou prípravy občanov na sebaochranu a vzájomnú pomoc a sú všeobecne aplikovateľné

Všeobecné zásady činnosti pri ohrození

- **Uvedomte si**, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom nasleduje záchrana majetku,
- **Pamätajte** na sebaochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni,
- **Rešpektujte** informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu, televízie, obecných prostriedkov hromadného informovania, a informácie poskytované zamestnávateľom,
- **Nerozširujte** poplašné a neoverené správy,
- **Nepodceňujte** vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu,
- **Zbytočne netelefonujte**, aby ste počas mimoriadnej situácie nepreťažovali telefónnu sieť,

- **Pomáhajte** ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti,
- **Dodržiavajte** pokyny starostu, vedúceho štábu CO, pracovníkov záchranných zložiek.

Ak zaznie varovný signál:

- Nastáva mimoriadna situácia,
- Podľa tónu varovného signálu a dĺžky jeho trvania zistíte, pred čím vás varuje,
- Počúvajte následnú hovorenú informáciu vysielanú rozhlasom, televíziou, miestnym rozhlasom

DOHOVORENÉ SIGNÁLY CO:

- I.** Varovanie obyvateľstva pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti:

Názov varovného signálu	Tón poplachových sirén
VŠEOBECNÉ OHROZENIE	2 – MINÚTOVÝ KOLÍSAVÝ TÓN

- II.** Varovanie obyvateľstva pri ohrození ničivými účinkami vody:

Názov varovného signálu	Tón poplachových sirén
OHROZENIE VODOU	6 – MINÚTOVÝ STÁLY TÓN

- III.** Varovanie obyvateľstva počas vojny alebo vojnového stavu pri ohrození v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu:

Názov varovného signálu	Tón poplachových sirén
VZDUŠNÝ POPLACH	2 – MINÚTOVÝ KOLÍSAVÝ TÓN

- IV.** Vyhlasovanie konca ohrozenia alebo konca pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti:

Názov signálu	Tón poplachových sirén
KONIEC OHROZENIA	2 – MINÚTOVÝ STÁLY TÓN BEZ OPAKOVANIA

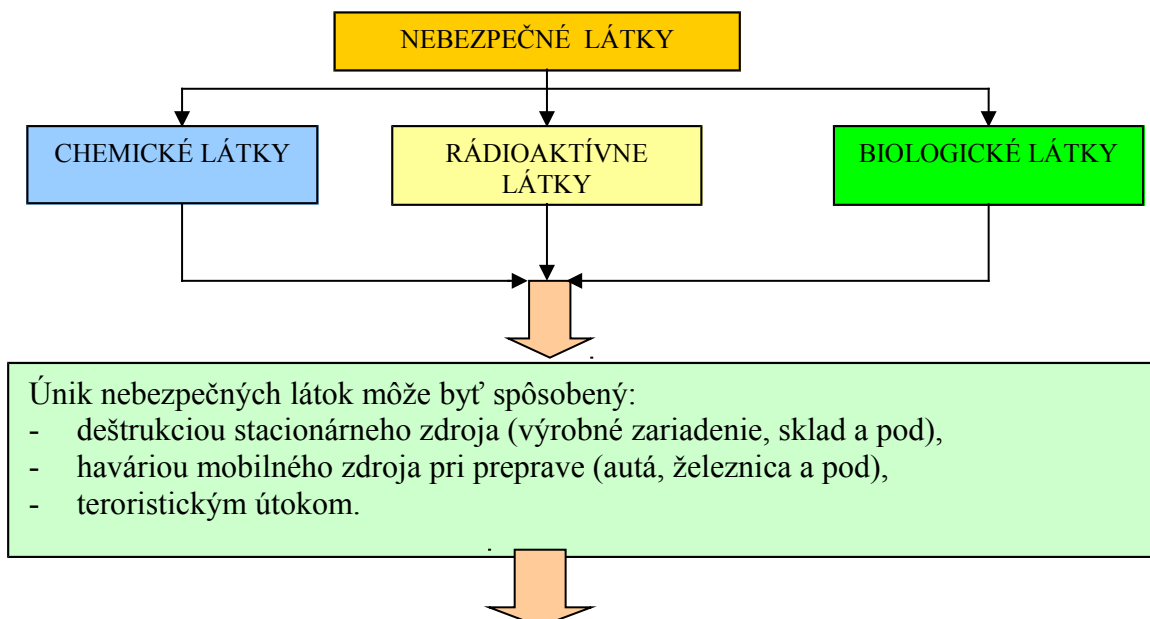
Akustická skúška poplachových sirén sa vykonáva až do odvolania vždy druhý piatok v mesiaci o 12,00 hodín a to **DVOJMINÚTOVÝM STÁLÝM TÓNOM** poplachových sirén.

Čo robiť, keď zaznie siréna mimo doby pravidelného preskúšania

- pri pobyte mimo budovy vyhl'adajte čo najrýchlejšie úkryt, prípadne vstúpte do najbližšej budovy (v závislosti od druhu ohrozenia),
- ak sa nachádzate v domácnosti, zhromaždite celú rodinu a byt predbežne neopúšťajte,
- nesnažte sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané,
- v závislosti na druhu ohrozenia vytvorte provizórny uzavretý izolovaný priestor – uzavrite a utesnite okná, dvere a vetracie otvory, odstavte klimatizáciu, netesnosti prelepte páskou, väčšie netesnosti utesnite tkanivami namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi. Týmto opatreniami znížite pravdepodobnosť vlastného ohrozenia,
- uhasťte otvorený oheň a vypnite iné spaľovacie zariadenia,
- sledujte vysielanie miestneho rozhlasu, televízie a rozhlasu, rešpektujte vysielané pokyny platné pre miesto vášho pobytu,
- telefonujte len v súrnych prípadoch, zbytočne nezaťažujte telefónne linky s dôrazom na čísla tiesňového volania,
- zistite, či nie sú vo vašej blízkosti deti bez dozoru, chorí, starí ľudia, ľudia neschopní pohybu a postarajte sa o nich,
- postarajte sa o domáce a hospodárske zvieratá,
- čakajte na ďalšie pokyny,
- pri akejkoľvek činnosti zachovávajte kl'ud a rozvahu.

Činnosť v oblasti ohrozenej únikom nebezpečných

Nebezpečné látky: - prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami môžu samostatne alebo v kombinácii spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku.

Vždy platí:

- ochranná maska alebo akýkoľvek ochranný improvizovaný prostriedok slúžia iba na únik osôb z ohrozeného priestoru, ochranné filtre, ktoré sú k dispozícii v skladoch CO . nechránia proti účinkom priemyselných nebezpečných látok.
- nebezpečná látka sa pri úniku šíri v smere vetra, preto voľte únik z ohrozeného priestoru kolmo na smer vetra.

Činnosť v prípade úniku nebezpečnej chemickej látky (alebo pri použití chemických zbraní)

Nebezpečné chemické látky spôsobujú poškodenie centrálného nervového systému, dýchacích orgánov, zažívacieho traktu, poškodenie pokožky, narušenie metabolizmu poškodených. V prípade havárie spojenej s únikom nebezpečnej chemickej látky môžu tieto pôsobiť v podobe plynov, výparov alebo zamorením vody, potravín.

V prípade teroristického útoku môžu byť použité vo forme aerosólov alebo plynu, prípadne môžu byť použité na zamorenie vody a potravín .

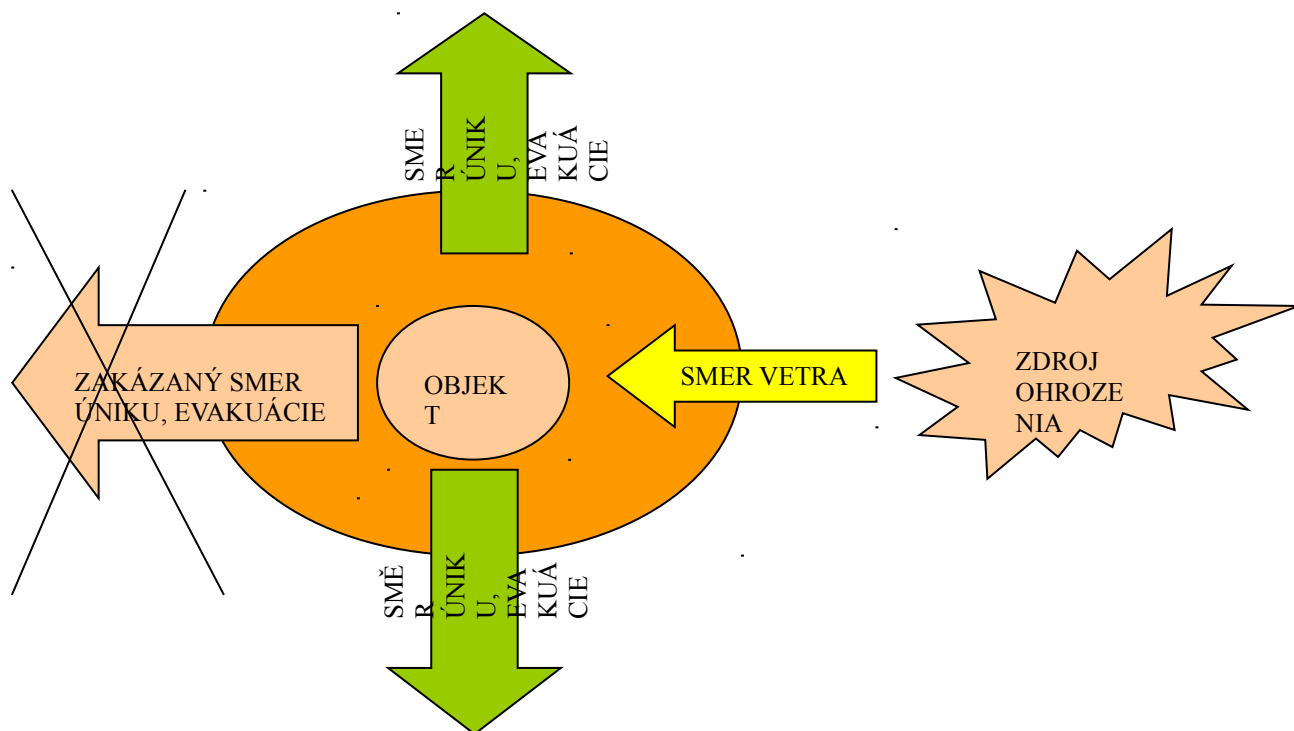
Čo robiť, keď zaznie varovný signál v súvislosti s únikom nebezpečnej chemickej látky, alebo jej použitím pri teroristickom útoku:

1. Pri pobyte v budove:

- zostaňte v budove, prípadne sa ukryte v úkryte, ak je dostupný,
- vytvorte izolovaný priestor uzavretím a utesnením okien, dverí, vetrákov, vypnite klimatizáciu,
- pripravte si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,
- zapnite rozhlas, televíziu a sledujte vysielanie,
- riadte sa vysielanými pokynmi, v žiadnom prípade nepodceňujte riziko,
- pripravte si evakuačnú batožinu,
- zabezpečte svoje potraviny a zásoby pitnej vody pred možnou kontamináciou uložením do nepriepustných obalov a nasledovne do izolovaných priestorov (chladnička, mraznička apod.) Nepoužívajte nechránené potraviny a vodu,
- telefonujte len v súrnom prípade, zbytočne nezaťažujte telefónne linky, hlavne čísla tiesňových volaní,
- poskytnite pomoc chorým, postihnutým osobám, osobám neschopným pohybu, starším osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,
- zachovajte rozvahu a pokoj,
- budovu opustite len na pokyn,

2. Pri pobyte mimo budovu:

- zachovajte rozvahu, zorientujte sa podľa situácie a rozhodnite sa pre opustenie priestoru ohrozeného nebezpečnou chemickou látkou,
- vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a vašej pol
- v budovách a postupujte ako pri pobyte v budove.

Činnosť v prípade úniku nebezpečnej biologickej látky (alebo pri použití biologických zbraní)

Bakteriologické (biologické) nebezpečné látky môžu byť použité vo forme aerosólu (baktérie, vírusy) vytvoreného v ovzduší, alebo priamo v uzavretom priestore, prípadne prostredníctvom klimatizačných zariadení, vypustením infikovaného hmyzu, priamym infikovaním vodných zdrojov, potravín a krmovín. Použitie biologických prostriedkov nie je spravidla zistené ihneď po ich použití, ale až po prvých prejavoch postihnutia osôb, prípadne zvierat. V tomto prípade sa výskyt biologických nebezpečných látok zisťuje odberom vzoriek a následnou mikrobiologickou analýzou.

Čo robiť, keď zaznie varovný signál v súvislosti s únikom nebezpečnej biologickej látky, alebo jej použitím pri teroristickom útoku alebo pri podozrení z úniku alebo použitia biologických nebezpečných látok:

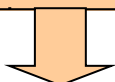
- postupujte ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky, navyše je potrebné:
 - dôsledne dodržiavajte karanténne hygienické, protiepidemiologické a protiepidemiologické opatrenia,
 - sledujte informácie o situácii poskytované miestnou samosprávou,
 - pravidelne kontrolujte svoju telesnú teplotu,
 - okamžite hláste podozrenie z ochorenia, ochorenie osôb, zvierat orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu (veterinárnemu) zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany,
 - obmedzte pohyb mimo budovu, opúšťajte ju iba na nevyhnutne potrebný čas,

- v rámci svojich možností priebežne vykonávajte vo svojej domácnosti dezinfekčné, deratizačné opatrenia.

Pri vyhlásení karantény platí zákaz zhromažďovania sa osôb a tak isto zákaz voľného pohybu mimo uzatvorených priestorov bez nasadených ochranných prostriedkov.

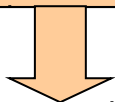
- pred vstupom do budovy odložte kontaminovaný vrchný odev a obuv do
 - zatvorte ich a dajte im potraviny a vodu na dva dni,
 - krmivo a potraviny zabezpečte pred kontamináciou prekrytím plachtou, fóliou a podobne.

Zásady správania sa pri dopravnej nehode vozidla prepravujúceho nebezpečnú látku

- ak ste účastníkom alebo sa nachádzate v blízkosti nehody, pri ktorej došlo k úniku nebezpečnej látky:
 - odstavte vozidlo podľa možnosti mimo dosah pôsobenia následkov nehody a to tak, aby bola zachovaná priepustnosť komunikácie pre príchod záchranných zložiek,
 - ak ste sa ocitli v dosahu pôsobenia následkov nehody, zastavte motor vozidla, chráňte si dýchacie cesty vreckovkou a urýchlene opustite zamorený priestor,
 - bez ohrozenia vlastného života zistite, čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému dopravnému prostriedku,
 - oznámte nehodu hasičskej záchrannej službe, zdravotnej záchrannej službe alebo polícii (**od 1.7.2003 integrovanému záchrannému systému na číslo telefónu 112**),
 - nedotýkajte sa nebezpečnej látky, ani predmetov, ktoré by mohli byť ňou kontaminované,
 - po príchode záchrannej zložky rešpektujte pokyny veliteľa zásahu

Činnosť v oblastiach ohrozených povodňami a záplavami

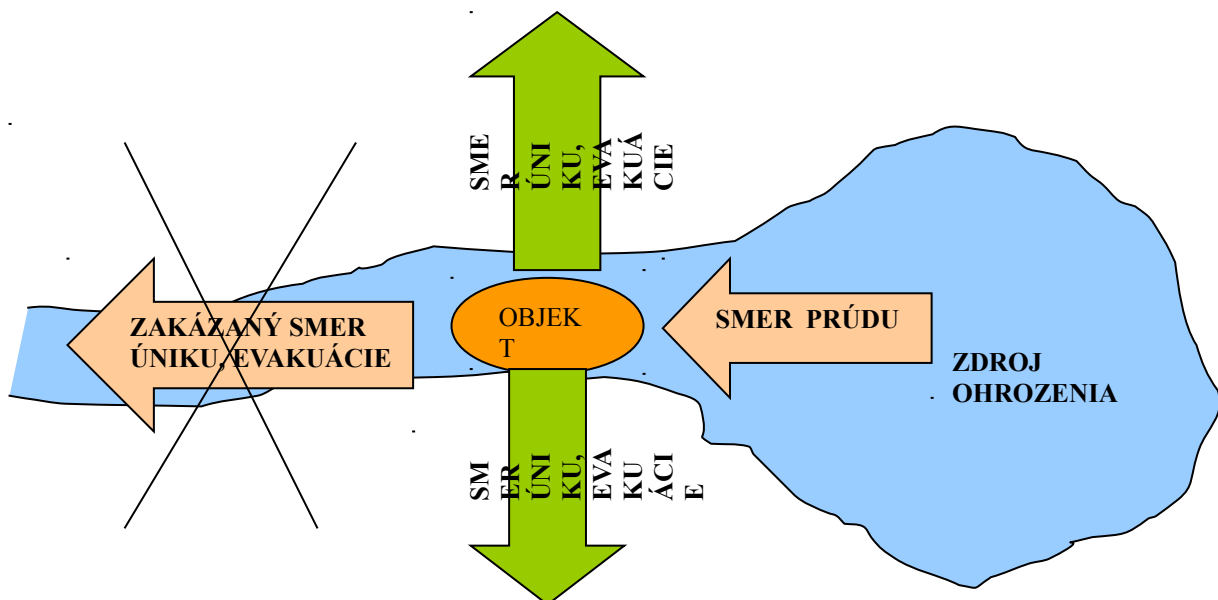
Zásady správania sa v období pred ohrozením povodňami a záplavami:

- vytypujte si bezpečné miesto, ktoré s veľkou pravdepodobnosťou nebude postihnuté vodou,
- hodnotné veci z priestorov, ktoré môžu byť zaplavené presťahujte na bezpečné miesto, na vyššie poschodia, prípadne prepravte do neohrozovanej lokality,
- pripravte si vrecia s pieskom na utesnenie dverí a okien, prípadne ďalšie tesniace prostriedky (stavebné peny a pod.), v prípade zhoršovania sa situácie ich v predstihu použite,
- pripravte si potraviny a pitnú vodu na 2 – 3 dni,
- ak ste vlastníkom dopravného prostriedku, pripravte ho na použitie, doplňte pohonné hmoty, dopravný prostriedok podľa možnosti umiestnite na najmenej ohrozené vyvýšené miesto, ktoré umožní urýchlený odjazd z ohrozeného priestoru,
- pripravte si evakuačnú batožinu na evakuáciu osôb,

- pripravte sa na evakuáciu zvierat,
- starostlivo upevnite všetky veci, ktoré by mohla odniešť voda,
- všímajte si svoje okolie a pomôžte pri vykonávaní vyššie uvedených opatrení starým alebo chorým osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,
- nepretržite sledujte rozhlas alebo televíziu a vysielanie miestneho rozhlasu a podobne, kde budete priebežne informovaný o vývoji situácie, obdržíte pokyny pre ďalší postup,
- dodržiavajte pokyny krízových orgánov miestnej samosprávy,
- nerozširujte neoverené správy, zachovávajte rozvahu, nešírte paniku,
- **nepodceňujte situáciu a prijímané opatrenia, aktívne sa zapojte do plnenia úloh, s veľkou vážnosťou pristupujte k evakuačným opatreniam.**

Zásady správania sa v období povodní a záplav:

- v závislosti na situácii opustite ohrozený priestor,
- netelefonujte, s výnimkou nevyhnutných tiesňových volaní,
- v prípade vyhlásenia evakuácie dodržiavajte zásady pre opustenie evakuovaných priestorov, rešpektujte pokyny členov evakuačnej komisie a záchranných zborov,
- v prípade časovej tiesne sa okamžite presuňte na vytypované miesto, ktoré nebude postihnuté vodou,
- nerozširujte neoverené správy, zachovávajte rozvahu, nešírte paniku,
- vypnite prívod elektriny, uzavrite prívod plynu, vody, uzamknite byt, dom,
- všímajte si svoje okolie a pomôžte pri vykonávaní evakuačných opatrení starým alebo chorým osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,
- **nepodceňujte situáciu a prijímané opatrenia, aktívne sa zapojte do plnenia úloh, s veľkou vážnosťou pristupujte k evakuačným opatreniam, nesnažte sa zostať na evakuovanom území.**

Zásady správania sa po povodniach a záplavách:

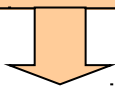
- na postihnuté miesta nevstupujte bez povolenia oprávnených orgánov,
- nechajte si skontrolovať statiku budov, do budovy vstupujte až po vykonaní kontroly a po súhlase oprávnenej osoby – statika,

- nechajte si skontrolovať stav a bezpečnosť rozvodov elektrickej energie, plynu, stav rozvodu vody a kanalizácie,
- zabezpečte vykonanie likvidácie uhynutých zvierat, poškodených potravín poľnohospodárskych plodín, nepoužívajte potraviny a vodu z postihnutej oblasti – riadte sa pokynmi hygienika,
- pri likvidačných prácach používajte ochranné prostriedky, vyvarujte sa priameho kontaktu povrchu tela so záplavovou vodou a zaplavenými predmetmi – chráňte si tým vlastné zdravie,
- dodržiavajte pokyny a termíny oprávnených orgánov pri likvidácii následkov povodní a záplav, využite opatrenia organizované obcou pri odvoze a likvidácii znehodnoteného materiálu,
- informujte sa na miesta humanitárnej pomoci, nezneužívajte ju,
- riešenie poisťných udalostí:
 - v rámci možností vyhotovte dokumentáciu o postihnutí a škodách (fotodokumentácia, videozáznam), vyhotovte si zoznam poškodených, zničených alebo odplavených predmetov,
 - kontaktujte príslušné poisťovne,
 - neuvádzajte do chodu žiadne stroje a elektrické zariadenia (chladnička, televízor a podobne), ktoré boli zaplavené povodňou alebo boli vo vlhkom prostredí (v opačnom prípade ohrozujete svoje zdravie alebo život alebo môže dôjsť k zničeniu techniky), vyčkajte na príchod zamestnanca poisťovne a vyčistenie a kontrolu strojov a elektrospotrebičov zverte autorizovanej opravovni.

Činnosť pri nevyhnutnosti urýchleného opustenia ohrozených priestorov – všeobecne:

- vypnite prívod elektriny, uzavrite prívod plynu, vody, uhasťte otvorený oheň,
- vezmite si zo sebou najnutnejšie veci a predmety malých rozmerov,
- uzamknite byt, dom,
- overte si, či susedia vedia o vzniknutej situácii, pomôžte starým, chorým ľuďom a postarajte sa o deti bez dozoru,
- dodržiavajte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu,
- v závislosti na druhu ohrozenia použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- ohrozený priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti kolmo na smer vetra, v prípade príválových dažďov, povodní kolmo na smer toku,
- zachovávajte rozvahu,
- na rozvážnom ale rýchlom rozhodnutí a konaní môže závisieť váš život alebo zdravie.

Odporúčaná hmotnosť a zloženie evakuačnej batožiny

- odporúčaná hmotnosť **evakuačnej** batožiny: do 25 kg pre deti,
do 50 kg pre dospelých.

Čo by nemalo chýbať v batožine:

- osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- predmety osobnej hygieny a dennej potreby,
- základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2-3 dni,
- náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť,
- spací vak, prikrývka,
- vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- ostatné nevyhnutné veci podľa potreby a vlastného uváženia (mobilný telefón),
- pre malé deti nezabudnite pribaliť ich obľúbenú hračku.

Zásady prvej pomoci

Prvá pomoc (predlekárska) je súbor základných zdravotníckych opatrení, ktoré môžu byť podľa potreby okamžite použité pre záchranu života, zabránenie zhoršeniu zdravotného stavu alebo pre urýchlenie zotavenia. Pri poskytovaní prvej pomoci je potrebné bez ohrozenia vlastného života zistiť, čo sa stalo. Pomoc poskytnúť vždy najviac postihnutému a okamžite zabezpečiť privolanie lekára alebo dopraviť zraneného do najbližšieho zdravotníckeho zariadenia. V prvom rade je potrebné **zastaviť život ohrozujúce krvácanie**, pri bezvedomí **zabezpečiť priechodnosť dýchacích ciest**. Ak postihnutý sám nedýcha, okamžite **poskytnúť umelé dýchanie**. Pri zastavení činnosti srdca poskytnúť nepriamu **masáž srdca**. Neustále venovať pozornosť **protišokovým opatreniam**.

Pre poskytnutie prvej pomoci potrebujete základné vedomosti, nepotrebujete osobitné vybavenie, môžete improvizovať. Nepreceňujte vlastné sily, neohrozujte vlastnú osobu. **Nehýbte postihnutým viac ako je nevyhnutné.**

Spracované z príručiek MV SR úrad CO
„Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia“
Ing. Soňa Molnárová